

Regionaal Archief
Alkmaar

Jaarverslag 2020

Het Regionaal Archief in Alkmaar

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA) in 2020. Alle cijfers en uitgebreidere informatie staan vermeld in de bijlage.

Het RAA is een zelfstandige organisatie in de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA). In deze regeling namen in 2020 tien gemeenten deel uit de regio's Noord-Kennemerland en de Kop van Noord-Holland (Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en Texel). Het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier neemt deel op basis van een bilaterale overeenkomst.

In 2020 beheerde het RAA 15,1 kilometer aan materiaal. Dit bestond uit: overheidsarchieven (circa 8,5 kilometer) en particuliere archieven (circa 2,6 kilometer) - waarvan 1.1 kilometer beeldmateriaal (overheid en particulier) en 1,7 kilometer bibliotheekmateriaal: boeken, kranten en tijdschriften. Een deel van het depot (2,3 kilometer) aan de Bergerweg wordt verhuurd aan particulieren.

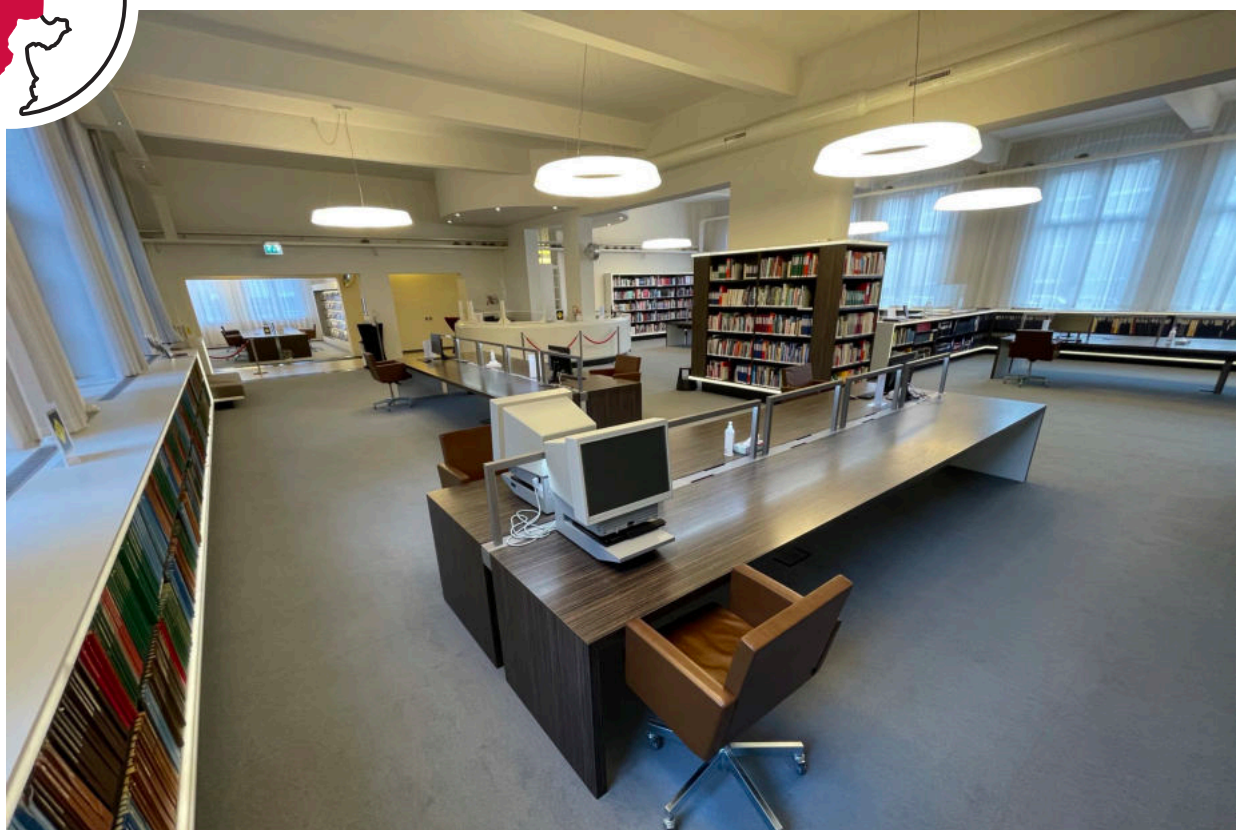

Voor een breed publiek

Het Regionaal Archief Alkmaar wil een zo breed mogelijk publiek bereiken. Daarom treedt het RAA actief naar buiten met de collectie en legt het via een veelheid aan kanalen contact met de mensen in het werkgebied. Dat gebeurt voor een belangrijk deel digitaal, met name via de website, e-mail en social media, maar ook door bezoekers te ontvangen in het pand aan de Bergerweg.

Ook het RAA is in 2020 getroffen door de gevolgen van het coronavirus. Een groot deel van het jaar zijn de publieksvoorzieningen noodgedwongen gesloten of verminderd toegankelijk geweest. Gelukkig kon een aanzienlijk deel van de dienstverlening op afstand gebeuren, waardoor vele klanten toch hun informatie konden krijgen. Om de studiezaal na de eerste lockdown volgens de richtlijnen te kunnen openen is een speciale corona-werkgroep ingesteld.

De maatregelen om de verspreiding van het virus te beperken, hadden vanzelfsprekend gevolgen voor de resultaten die het RAA in 2020 heeft behaald. Zo ligt het aantal studiezaalbezoekers en bezoekers van de activiteiten een stuk lager dan in 2019 en konden ook veel schoolbezoeken niet doorgaan. Voor de medewerkers betekenden de maatregelen dat zij veel thuis moesten werken. Dat was een flinke aanpassing, aangezien zij de collecties van het RAA regelmatig moeten raadplegen.

Digitale dienstverlening

De digitale dienstverlening over 2020 in cijfers:

- **4.427.786** paginaweergaven van de website van het RAA (2019: 3.722.956). Gecombineerd met de weergaven van door het RAA ter beschikking gestelde open data via wiewaswie.nl (613.497 paginaweergaven) en openarch.nl (257.568) kwam het totaal over 2020 op 5.298.851. Dat is een stijging ten opzichte van 2019 (4.423.386).
- **2.796** gebruikers van het e-loket bouwvergunningen van het RAA (2019: 1.456); het aantal paginaweergaven steeg van 42.586 naar 65.087. Er werden 859 aanvragen afgehandeld via het e-loket (2019: 583). In het e-loket is nu circa 13% van de bouwvergunningen van de gemeenten Den Helder en Langedijk digitaal beschikbaar. In 2021 zullen ook de gemeente Hollands Kroon en Schagen zich aansluiten.
- **2.860.469** genealogische records op naam doorzoekbaar (2019: 2.726.893). De in 2020 ingevoerde namen waren afkomstig uit notariële repertoria (23.363) en bevolkingsregisters (110.214).
- **39.503** paginaweergaven van de website Alkmaar op de kaart. De website is ingezet bij de organisatie van de (grotendeels digitale) Open Monumentendag, zodat die ook volgens de coronamaatregelen plaats kon vinden. Den Helder op de kaart kreeg 9.965 weergaven. ¹
- **32.020** paginaweergaven van de website van het RAA binnen het educatieve platform GeschiedenisLokaal (19.735 in 2019, toen de website in het voorjaar werd gelanceerd).
- **1.113** abonnees van de digitale nieuwsbrief (2019: 1052) die achtmaal werd verzonden. De nieuwsbrief over het E-depot had 78 abonnees en werd viermaal verzonden.
- **10.256** volgers via de verschillende socialmediakanalen van het RAA: 4.813 op Facebook (2019: 4.714), 2.227 op Twitter (2019: 2.149), 1.592 op Instagram (2019: 1.335), 1.028 op YouTube (2019: 771) en 596 op overige socialmediakanalen (Pinterest, Snapchat, Soundcloud en LinkedIn). In 2020 is gestart met Soundcloud om de geluidscollectie toegankelijk te maken, is er nieuw leven ingeblazen in het Snapchataccount en is er gestart met het regelmatig posten op LinkedIn (2019: 216).
- In totaal werden de filmpjes van het RAA **120.699** keer bekeken (zo'n 3.500 kijkuren). In 2019 lag het aantal weergaven op 44.100. De stijging zit vooral in de grote aandacht voor het filmpje naar aanleiding van de ontdekking van het oudste geluid van Nederland.
- **327** chats met het RAA (2019: 163). Daarnaast kwamen er veel vragen binnen via de e-mail. In december 2020 heeft het RAA meegedaan aan een pilot waarbij meerdere Noord-Hollandse Archieven in samenwerking chatten. In 2021 wordt besloten of het RAA zelfstandig verder chat via de website, of in samenwerking met de andere archieven.
- De studiezaalmedewerkers van het RAA beantwoordden **847** telefonische vragen (2019: 637). De stijging is mede te verklaren door de noodzaak om telefonisch een werkplek in de studiezaal te reserveren. In werkelijkheid ligt het aantal afgehandelde telefonische informatieverzoeken hoger. Tijdens de studiezaalsluitingen werden deze niet geregistreerd, omdat de telefoon niet op een centrale plaats werd aangenomen.
- Medewerkers van de Atlas handelden iedere week zo'n **75** verzoeken om beeldmateriaal af.

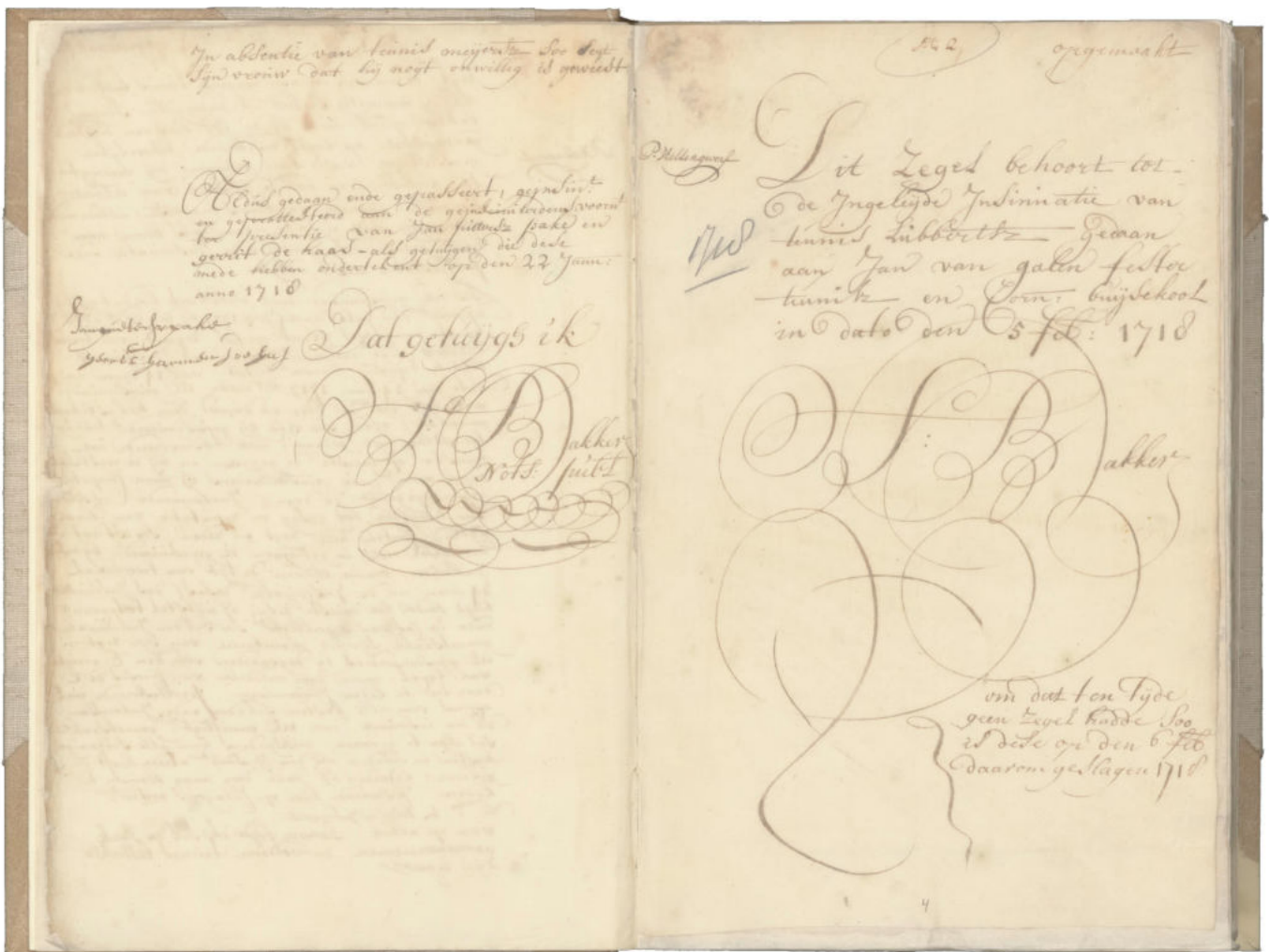

Jan Daniël Boeke in zijn werkkamer, ca. 1890. Boeke maakte in Alkmaar de tot nu toe oudst bekende Nederlandstalige stemopname (9 maart 1898). Fotografie onbekend.

Verder kwamen op de website van het RAA nieuwe transcripties van moeilijk leesbare bronnen beschikbaar, waaronder de transcriptie van een zeventiende-eeuws kasboek van de Alkmaarse Maria van Nesse, een katholieke vrouw. Het tot dusver onbekende kasboek werd ontdekt in een Belgisch archief. De transcriptie wordt verwerkt in een publicatie door Judith Noorman van de Universiteit van Amsterdam en Robbert Jan van der Maal, redacteur van het tijdschrift De Nederlandsche Leeuw. Ook dit jaar is er weer gewerkt aan het transcriberen van de Alkmaarse vroedschapsresoluties (over de periode 1608-1619), de achttiende-eeuwse aantekeningen van Simon Eikelenberg over de schilderkunst, Eikelenbergs historische aantekeningen die enkel bewaard zijn in een afschrift van notaris Jan Cróll, en het levensverhaal van de Schoorlse achttiende-eeuwse dominee Simon Blom. Ook deze nieuwe transcripties zijn via de website te raadplegen. In voorbereiding zijn verder nog de volgende transcripties:

- Een achttiende-eeuws verslag van een reis naar West-Afrika van de Alkmaarse burgemeester Aris van der Mieden;
- Een journaal van een Zijper walvisvaarder uit de achttiende eeuw;
- Een vervolg op de eveneens achttiende-eeuwse historische aantekeningen van Eikelenberg in afschrift van Cróll;
- De serie vonnissen en processtukken in het Alkmaarse oud-rechterlijk archief over de periode 1660-1745.
- In 2020 is het RAA gestart met een pilot om handgeschreven archiefmateriaal doorzoekbaar te maken door middel van handwriten tekst recognition (HTR) via het platform Transkribus. Er is gestart met de achttiende-eeuwse notarisarchieven van Texel. In 2021 gaan de eerste vrijwilligers aan de slag met het trainen van een HTR-model.

Dit achttiende-eeuwse stuk uit het notarieel archief van Texel werd in 2020 gescand. Het RAA hoopt archiefstukken als deze doorzoekbaar te maken met behulp van Transkribus.

Digitalisering

Het RAA breidt de digitale dienstverlening ook uit door het digitaliseren en online beschikbaar stellen van de collectie. Nieuw was de service 'scannen op verzoek'. Daarbij heeft de bezoeker de mogelijkheid vanuit huis gratis een archiefstuk te laten scannen. De voorbereidingen voor deze service zijn in 2019 getroffen. In 2020 zijn de eerste archieven (overheidsarchieven van voor 1900) opengesteld voor het gratis scannen. Voor 'scannen op verzoek' zijn in totaal 205 aanvragen in behandeling genomen. In totaal zijn 203 inventarisnummers gescand.

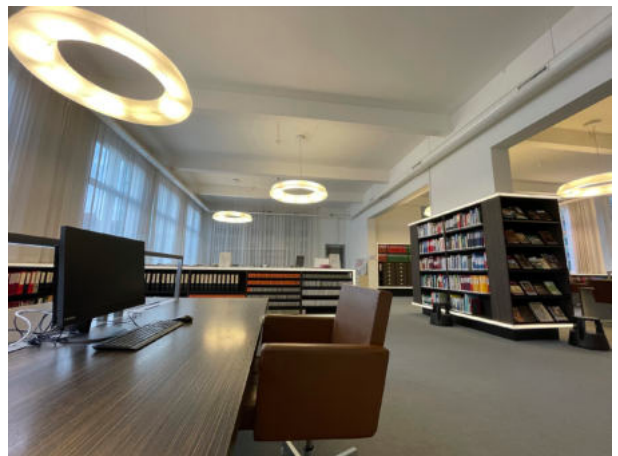

In 2020 werden er ook archiefstukken door externe partijen gescand, naast de service 'scannen op verzoek'. In totaal zijn er 176.639 scans gemaakt (tegenover 275.547 in 2019 en 523.563 in 2018):

- **167.000** scans van materiaal uit de archieven, tegenover 196.000 in 2019. Het ging met name om de notariële archieven uit de regio, tot ca. 1842: de oude notariële archieven van Schagen, Texel, Bergen, Egmond, Akersloot, Castricum, De Rijp en Graft. Verder zijn er in 2020 voorbereidingen getroffen om ook het restant oud notarieel archief te laten scannen, dat nog niet digitaal beschikbaar is. Het streven is om in 2021 al het notariële archiefmateriaal tot en met 1842 digitaal beschikbaar te stellen.
- **5.739** pagina's van bibliotheekmateriaal (tijdschriften van historische verenigingen), tegenover 70.232 in 2019.
- **3.900** scans van afbeeldingen uit de Atlas (prenten, foto's, kaarten, tekeningen, etc.), tegenover 9.315 in 2019.

Bezoekers en aanvragen

De gevolgen van de maatregelen rond het coronavirus zijn zichtbaar in de bezoekcijfers. In totaal is de studiezaal 15,5 week gesloten geweest (17 maart-2 juni, 3-18 november en de laatste twee weken van 2020). Na de eerste lockdown was er bovendien slechts voor een beperkt aantal bezoekers plaats op de studiezaal. Om de overheidsmaatregelen te realiseren was de studiezaal gedurende de openingsweken vanaf 3 juni enkel open op afspraak. Bezoekers konden een werkplaats in de studiezaal reserveren voor een dagdeel. Per dagdeel was plaats voor maximaal zes bezoekers in de studiezaal en twee in de leeskamer.

In totaal konden er dus hooguit zestien bezoekers worden ontvangen. Wel was er ruimte voor uitzonderingen: twee mensen uit hetzelfde huishouden of een koppel scholieren hoefden geen afstand te houden en konden om die reden één werkplek innemen. In totaal bezochten 1.867 personen de lees- en studiezaal (in 2019 waren dat er 3.049). Opvallend is dat aan het begin van het jaar juist een lichte stijging van het aantal studiezaalbezoeken te zien was.

Ondanks het lage aantal bezoekers, werden er relatief veel archiefstukken aangevraagd. Het aantal aangevraagde stukken lag op 4.552; gemiddeld 32 aanvragen per dag dat de studiezaal geopend was. In 2019 waren dit ongeveer 27 aangevraagde archiefstukken per dag, 5.445 totaal.

Presentaties

Om ondanks de beperkingen toch bezoekers te bereiken, trad het RAA ook digitaal naar buiten. Zo werd er een online informatieavond georganiseerd rond de Tweede Wereldoorlog. Zo'n 70 personen volgden deze presentatie live. Ook zijn er 7 live-uitzendingen geweest die op het moment van uitzenden samen door zo'n 70 personen werden bekeken. De uitzendingen gingen over genealogie, leren archiefonderzoek doen en informatieve onderwerpen zoals een regionale tramlijn. Na afloop stonden de live-uitzendingen nog ongeveer een maand online, in totaal zijn deze 1.600 keer bekeken (tot 31 december 2020). Hiernaast organiseerde het RAA digitale bijeenkomsten voor DIV-medewerkers van de gemeenten uit het werkgebied. Vanuit andere (archief)instellingen was er interesse in de werkwijze van het RAA rond het duurzaam bewaren van digitaal materiaal. In verschillende presentaties is dit toegelicht, zo was er een bijeenkomst met medewerkers van het Drents Archief en was er een presentatie voor de netwerkgroep griffiers van verschillende gemeenten uit Noord-Holland. Het Alkmaars Historisch Café lanceerde een website waar onder andere video's op gepubliceerd zijn.

In de zomer vond de Showman's Fair plaats, het eerste en bijna enige festival dat plaats kon vinden in 2020. Ook het RAA was daar aanwezig. Door de beperkte mogelijkheden om rondleidingen te kunnen geven, zijn er dan ook maar twee rondleidingen voor kleine groepen geweest (in 2019 waren er 12 rondleidingen). Daarnaast ontving het RAA een groep studenten boekwetenschap die in kleine groepjes onder andere een rondleiding kregen door het depot.

Totaalaantal bezoekers binnenshuis: 226 (bij digitale presentaties is het aantal dat live meekeek opgenomen). Aantal bezoekers buitenshuis: 285 (een combinatie van het aantal bezoekers bij fysieke bijeenkomsten en bijeenkomsten die digitaal waren, maar anders buitenshuis plaats hadden gevonden).

Het RAA droeg ook weer bij aan verschillende tentoonstellingen en evenementen. Sommige daarvan werden noodgedwongen omgezet in digitale bijeenkomsten. Zo dacht het RAA mee over beeldmateriaal voor de tentoonstelling '75 jaar bevrijding' van het Stedelijk Museum Alkmaar. Ook werd er een bijdrage geleverd aan de tentoonstelling "Weids!", in hetzelfde museum. Daarnaast werkte het RAA mee aan tentoonstellingen van andere instellingen door middel van het verzorgen van bruiklenen. In 2020 kwam bijvoorbeeld 'Gezin aan de maaltijd' van Jozef Israëls uit het Album Amicorum van Truitje Bosboom-Toussaint retour na de tentoonstelling in het Stedelijk Museum Breda en werden er bruiklenen of reproducties verzorgd voor tentoonstellingen bij het Stedelijk Museum Alkmaar, de Historische Vereniging Limmen en het Rijksmuseum Amsterdam.

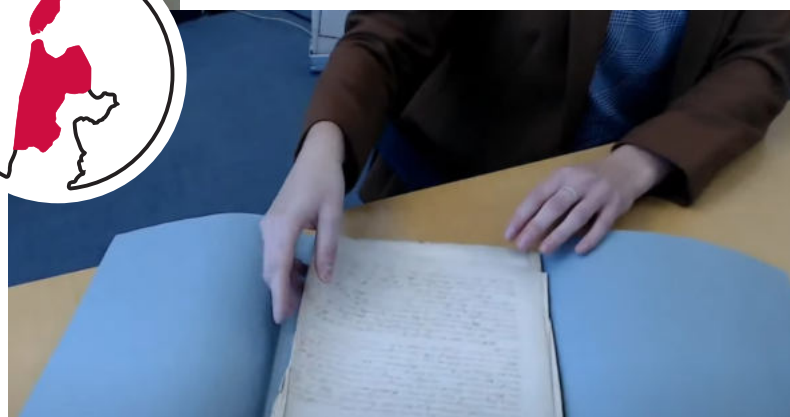
De tramlijn Alkmaar - Amsterdam stond centraal in de eerste livestream op YouTube van het RAA. Fotografie onbekend.

Cursussen

In 2020 namen 54 mensen deel aan een cursus of workshop van het RAA, waarvan 11 personen buitenshuis (digitaal). In 2019 lag dit aantal met 251 deelnemers een stuk hoger. Dit verschil is te verklaren omdat alleen in de eerste 11 weken van het jaar fysieke bijeenkomsten mogelijk waren. De in 2019 gestarte cursussen paleografie werd in 2020 afgerond (14 deelnemers), de laatste cursusdag is afgezegd vanwege de lockdown. Op 5 februari en 4 maart zijn nog introductiecursussen gegeven met elk 10 deelnemers. Op 15 oktober volgde een digitale introductiecursus via livestream. Deze had 10 deelnemers. De video is nog steeds te raadplegen en heeft inmiddels 470 weergaven. In samenwerking met Kopgroep-bibliotheken is op 10 december 's avonds een genealogiecursus aangeboden, hier namen 11 personen aan deel.

Lisette blokker gaf een introductiecursus via een livestream op YouTube.

Educatie

Het RAA vindt het belangrijk jongeren in contact te brengen met het RAA en de geschiedenis van de regio. Daarom ontwikkelde het RAA in 2020 verschillende nieuwe programma's voor het onderwijs, onder meer over het Beleg van Alkmaar, voor het basisonderwijs (op verzoek van een Alkmaarse school). Daarnaast werden er op verzoek van verschillende basisscholen bestaande programma's aangepast op voor hen relevante thema's. Uniek was de komst van de eerste groep leerlingen vanaf Texel, afkomstig van de plusklas aldaar. Zij volgden een programma 'Taal' dat in samenwerking met de Kunstuitleen is ontwikkeld. Voor de leerlingen van het Murmellius Gymnasium Alkmaar, die voor hun portfolio opdrachten uitvoeren bij het RAA, is een speciale zoekwijzer opgesteld die hen hulp biedt bij de opdracht.

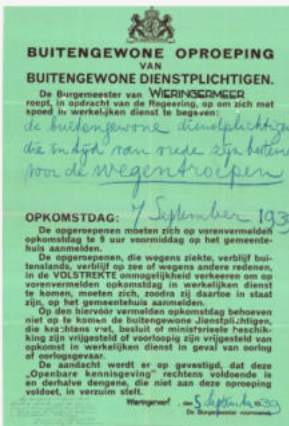
In totaal bezochten 389 leerlingen uit het basisonderwijs en 139 leerlingen uit het voortgezet onderwijs het RAA. In 2019 waren dat er respectievelijk 383 en 265 leerlingen. Ondanks de vele sluitingen van het RAA, is het aantal leerlingen uit het basisonderwijs nagenoeg hetzelfde gebleven. Het aantal scholieren uit het voortgezet onderwijs dat het RAA bezocht is wel flink gedaald. Dit komt vooral omdat de piek van deze (geplande) bezoeken lag op momenten dat het RAA gesloten was. In totaal zijn er om die reden bezoeken met een totaal van 207 leerlingen geannuleerd.

Het online platform GeschiedenisLokaal, waar het RAA sinds 2019 aan deelneemt, is in 2020 aangevuld met twee nieuwe thema's. In samenwerking met de gemeente Hollands Kroon, de historische verenigingen en 4 en 5 mei-comités uit de regio is in 2020 het vierde thema 'Hollands Kroon in WOII' gelanceerd. Ook werd op verzoek van het Regius College in Schagen een vijfde thema toegevoegd, met bronnen over het Beleg van Alkmaar.

Bronnen Hollands Kroon in WOII

Home / Bronnen Hollands Kroon in WOII | Terug

Vorbereitung op oorlog

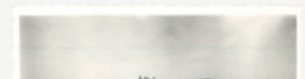
Onderduikers in de Wieringermeer

Levensmiddelen op de bon

Verdediging bij Den Oever

In het nieuws

Naast de socialmediakanalen van het RAA zelf, dragen de traditionele media bij aan een breed publieksbereik. In 2020 verstuurde het RAA veertien persberichten. De berichten werden over het algemeen goed opgepikt, door nieuwswebsites en huis-aan-huisbladen uit de regio (Alkmaar Centraal, Alkmaars Dagblad, Den Helder Actueel, Hollands Kroon Actueel, Uitkijkpost, De Castricummer et cetera), door de historische verenigingen, door de verschillende edities van het Noordhollands Dagblad, door NH Nieuws en in een enkel geval zelfs door de landelijke (en internationale) media.

De meeste aandacht kreeg het bericht over de ontdekking van de oudste geluidsopname van Nederland. Een kopie van die geluidsopname wordt bij het RAA bewaard, en tijdens het beter toegankelijk maken van de geluidscollectie 'ontdekt'. Dat werd landelijk (en zelfs over de grens) breed gedeeld, van de Telegraaf en de Volkskrant tot en met de NOS en SkyRadio. Verder was er ruim en herhaaldelijk aandacht in de media voor de aanleg van de coronacollectie en de oproep daaraan bij te dragen. Een kleine greep uit de andere berichten waarmee het RAA zichtbaar was:

- De Alkmaarsche Courant schreef in februari over de vondst van de bouwtekening van de Wendelaarlantaarn.
- Er was vanaf april het hele jaar veel aandacht in de media voor corona en de aanleg van de 'coronacollectie': Verschillende collega's gaven daarover interviews aan diverse media met onderwerpen als de historische impact en parallellen tussen corona en de Spaanse Griep. Ook werd er gesproken met Oneindig Noord-Holland over het op peil houden van de dienstverlening tijdens de coronacrisis.
- Duinstreek Centraal maakte in juni in het RAA opnamen voor de reportage 'Grootste mysterie van Egmond: Waar zijn de tegeltjes van Hoeve Overslot gebleven?'
- Op Alkmaar Centraal en NH Nieuws verschenen eind juni artikelen over de lijst met geroofd joods vastgoed uit de Tweede Wereldoorlog, met een interview met de directeur.
- De aansluiting van het RAA bij Alkmaar Prachtstad was in juli in het nieuws, net als de deelname aan de tweede editie van de Showman's Fair.
- Website 'In de buurt' maakt sinds de zomer gebruik van materiaal van het RAA voor de rubrieken 'Nostalgie!' en 'Alkmaarse mysteries'.
- Gen. Magazine had in september aandacht voor het RAA naar aanleiding van het geplande evenement Familiegesciedenis in de Buurt.

Verder was er aandacht in de media voor het afscheid van Harry de Raad en werden regelmatig foto-, film- en documentatiemateriaal (onder meer door Andere Tijden) uit het RAA gebruikt. Het RAA publiceert ook wekelijks de rubriek 'Dat was toen' in de Alkmaarsche Courant. Die rubriek heette voorheen 'Ik was erbij'. Een deel van deze bijdragen is in 2020 gebundeld en verschenen in het boek 'Ik was erbij' deel 3. Een andere vaste rubriek van het RAA in de Alkmaarsche Courant is 'Bewegend Verleden', waarin het filmmateriaal van het RAA centraal staat.

Het RAA bewaart archieven uit het werkgebied en maakt die toegankelijk. In het verslagjaar is ook het project 'Archief van het Archief' opgestart, om de archivering van hybride en digitale informatie van het RAA te waarborgen. Daarnaast behoort het tot de wettelijke taak van het RAA de aangesloten overheden te adviseren over het beheren van hun archieven en het overbrengen daarvan naar het RAA. Ook is er een project opgestart om de geluidscollectie van het RAA beter vindbaar en toegankelijk te maken voor gebruikers.

Inspectie en advies

Het RAA heeft op basis van de door de VNG ontwikkelde Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) verslag uitgebracht aan de colleges van B&W van de gemeenten Alkmaar, Den Helder, Heerhugowaard, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen, Texel en de dagelijks besturen van de GGD Hollands Noorden en de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord.

De resultaten van de monitor KPI's, die aangeven in welke mate de aangesloten overheden voldoen aan de wettelijke eisen, zijn weergegeven in een benchmark, die duidelijk maakt hoe de gemeenten ten opzichte van elkaar presteren. Deze overzichten zijn met een begeleidende brief van de archivaris naar de gemeentebesturen verzonden. In de tweede helft van 2020 is bij de gemeente Den Helder een inspectie gehouden ter beoordeling van de archiefruimte. Namens de archivaris zijn de gedane bevindingen gerapporteerd aan het college van B&W. Bij de gemeenten Bergen (NH), Castricum en Heiloo (Werkorganisatie BUCH) is een voortgangsinspectie gehouden naar aanleiding van de KPI's uit 2019. De bevindingen zijn gerapporteerd aan het bestuur van de BUCH.

In het kader van het toezicht op de niet-overgebrachte archieven heeft de gemeentelijke archiefinspectie de Sector Interbestuurlijk Toezicht van de Provincie Noord-Holland ondersteund in de uitvoering van haar (inspectie)werkzaamheden. De vernietigingslijsten van alle gemeenten (uitgezonderd de gemeente Hollands Kroon) zijn beoordeeld. Namens de archivaris heeft de archiefinspectie machtigingen tot vernietiging voor deze gemeenten afgegeven.

De archiefinspectie heeft verder het hele jaar door binnen de kaders van archiefwet en -regelgeving advies gegeven over selectie, vernietiging, vervanging, vervreemding, overbrenging, kwaliteitszorg en (digitaal) informatiebeheer. Het RAA bracht op grond van het Besluit Informatiebeheer van de gemeenten Den Helder, Langedijk, Texel en de gemeenschappelijke regelingen GGD Hollands Noorden, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en de Werkorganisatie Langedijk-Heerhugowaard (voorbereidende) adviezen uit over het voorgenomen besluit van die organisaties om archiefbescheiden te gaan vervangen door digitale reproducties. In het kader van het toezicht op de niet-overgebrachte archieven heeft de archiefinspectie de ontwikkelingen gevolgd bij de BUCH-gemeenten, de gemeenten Heerhugowaard, Langedijk (Werkorganisatie Langedijk-Heerhugowaard), Schagen en de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord-Holland Noord. Waar nodig zijn kaders gesteld en is advies gegeven.

Aanwinsten

De collectie van het RAA groeide ook in 2020 door. De overheidsarchieven uit het werkgebied worden, volgens de archiefwet, na twintig jaar overgebracht naar het RAA. Het RAA verwerft bovendien particuliere archieven, historisch beeldmateriaal en publicaties om zo de geschiedenis van de aangesloten gemeenten op een representatieve manier te documenteren.

Bijzonder voor 2020 is dat het RAA vanaf het voorjaar met een acquisitie-project is gestart, waarmee opgeroepen werd om materiaal dat betrekking had op de coronacrisis aan te leveren. In totaal zijn daarvoor 775 bestanden ingeleverd door 73 inzenders. 90% hiervan bestond uit beeldmateriaal. Het overige materiaal bestaat uit enkele posters, flyers en persoonlijke stukken ontstaan tijdens de crisis. Een selectie aan foto's is gepubliceerd als Fotocollectie Coronacrisis in de beeldbank. Naast de oproep voor het inzenden van materiaal heeft het RAA ook zelf actief verzameld, onder andere door middel van het archiveren van websites van diverse media en publieke groepen op social media. Deze worden opgenomen in het e-depot.

De aanwinsten van 2020 in cijfers:

Archieven

Het RAA ontving in 2020 in totaal 131,5 meter aan analoge particuliere archieven. Dat is bijna 100 meter meer dan in 2019, toen het RAA 35 meter aan particulier archief ontving – een duidelijk uitvloeisel van de opruimwoede tijdens de lockdown. Een deel van deze aanwinsten was hybride archief: naast papier werd er ook digitaal archief overgedragen. De aanwinsten zijn zeer divers en afkomstig uit het gehele werkgebied. Enkele aanwinsten uitgelicht:

- Het archief van de Scheepswerf Nicolaas Witsen;
- Het archief van aannemersmaatschappij Van Latum;
- Het archief van Stichting Nachtwerk die jarenlang interessante cultuurproducties in Alkmaar maakte zoals Trijn en Cornelis Drebbel;
- Het archief van het COC Noord-Holland Noord;
- Het parochie-archief van de H. Laurentius in Oudorp;
- Het archief van het bekende Jongerencentrum De Koog in Noord-Scharwoude waar veel bekende en minder bekende bandjes optraden.

Bijzonder is dat er in 2020 drie digitale particuliere archieven zijn opgenomen, waaronder het onderzoeksarchief Monumentale Werken Jaap Min. Het gaat om collecties met bronnenmateriaal en bijbehorende databases die het materiaal toegankelijk maken. Deze worden in 2021 in het e-depot opgenomen. Daarnaast heeft het RAA aanvullingen op particuliere archieven ontvangen.

Verder ontving het RAA 615 meter aan overheidsarchieven van de gemeenten Bergen, Den Helder, Heerhugowaard, Schagen en Alkmaar. Alle archieven en collecties van het RAA worden beschreven in een inventaris of plaatsingslijst, zodat ze goed toegankelijk zijn. In 2020 werden tien archieftoegangen gepubliceerd of aangevuld. Er werden acht particuliere archieven geïnventariseerd.

De Functionaris Gegevensbescherming (FG) adviseerde in 2020, behalve bij de dienstverlening aan het publiek, ook bij overdracht en acquisitie over de toepassing van de AVG. Ook de DIV-afdelingen van de aangesloten gemeenten werden geadviseerd. Bovendien heeft de FG samen met de hoofdwerggroep AVG van KVAN/BRAIN antwoorden geformuleerd op de tien meest urgente vragen met betrekking op de AVG uit de dagelijkse praktijk in archiefinstellingen. Deze worden in het eerste kwartaal van 2021 op het Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA) gepubliceerd.

Atlas

De Atlas had in 2020 79 nieuwe aanwinsten. Daaronder het materiaal van videokanaal Schoorl, een lokale omroep die de afgelopen dertig jaar heeft uitgezonden over onder andere lokaal nieuws over Schoorl en omgeving. Bijzonder is ook de "Coronacollectie", een zeer actuele serie van fotografische en filmische opnamen die door mensen in het werkgebied zijn gemaakt. Het gaat om beelden van situaties die alleen maar ontstonden door de gevolgen van de pandemie. Op de beeldbank werden 7.717 afbeeldingen gepubliceerd.

Bibliotheek

De bibliotheek van het RAA werd in 2020 aangevuld met 358 uitgaven: 224 door schenking en 134 door aankoop. De afdeling Hollands Noorderkwartier van de Nederlandse Genealogische Vereniging schonk 45 uitgaven afkomstig uit de bibliotheek van het verenigingsgebouw in Oudorp. De schenking bevat veel genealogische werken over families uit het werkgebied. Bijzonder is de aankoop van vier papierfragmenten van elk 14x20 centimeter groot bij een antiquariaat in Den Haag. De fragmenten zijn afsnijdsels van een boek dat rond 1520 is gedrukt door de Alkmaarse drukker Johannes Haghen van Deventer. Er was tot nu toe niets bekend over het bestaan van dit boek, het is een unicum. De fragmenten zijn bedrukt met een houtsnede, gedichten en tekst, onder andere over de 'Werken van Hercules', geschreven door Kempo van Texel, rector van de Alkmaarse Latijnse school in de periode 1517-1523. Eind 2020 stonden er in totaal 42.381 beschrijvingen in de bibliotheekcatalogus.

Een unieke aanwinst voor de bibliotheek: het werkje van drukker Johannes Hageman uit 1520.

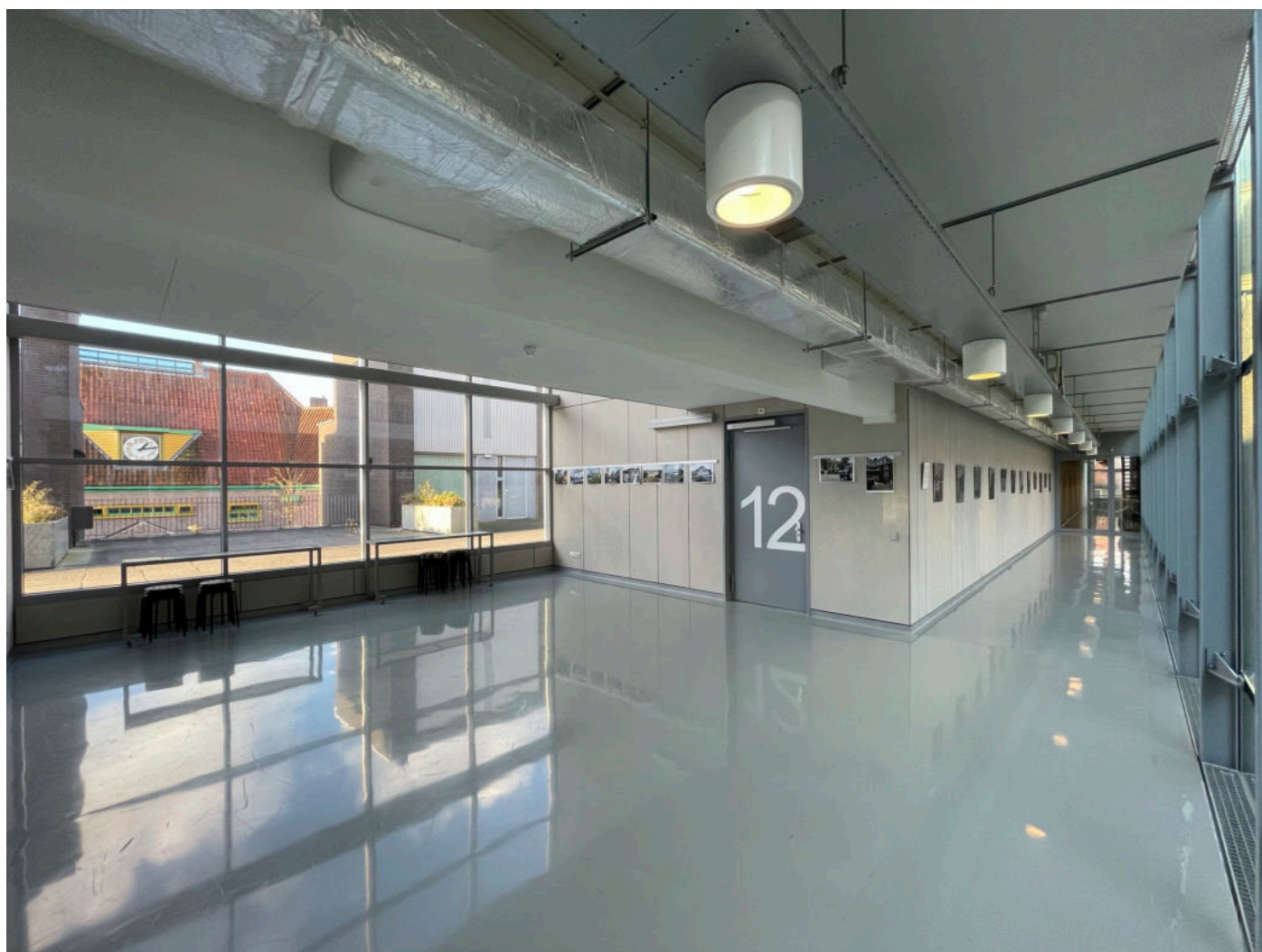

Als onderdeel van de bibliotheek ontving de geluidscollectie ook vele aanwinsten.

Restaureren en conserveren

Om het archiefmateriaal veilig voor de toekomst te bewaren, worden de depots met de nieuwste technieken vrijgehouden van biologische besmettingen. Nieuw archiefmateriaal wordt getest voordat het in de depots wordt geplaatst. In geval van besmettingen wordt het materiaal naar een extern bedrijf gestuurd om te worden geschoond door middel van gammastraling – zo ook in 2020. Ook wordt nagegaan of alles in goede en geordende staat is en of de verpakkingsmaterialen voldoen aan de kwaliteitseisen die in de archiefregeling omschreven staan. Over dit laatste onderwerp is een presentatie gegeven tijdens een van de door het RAA georganiseerde DIV-bijeenkomsten in 2020. Onderdeel van het beheer is ook de digitalisering. Gedigitaliseerde dossiers hoeven niet meer of minder vaak fysiek te worden geraadpleegd en blijven zo beter bewaard.

In 2020 werd er veel particulier archiefmateriaal overgebracht naar het RAA. Dat materiaal is vaak onder minder goede omstandigheden bewaard geweest dan overheidsarchief, en vraagt daarom bij overbrenging extra aandacht. Stukken moesten bijvoorbeeld worden uitgelijst of schoongemaakt. Er werden ook bijzondere stukken geschonken die aandacht van het restauratieatelier vroegen. Zo moesten er perkamenten charters uit een familiearchief worden uitgevouwen en op de juiste manier geborgen, en kwam er een beschadigd achttiende-eeuws rijmdicht uit Kolhorn binnen. Doordat er in 2020 veel thuisgewerkt moest worden, hebben niet alle restauratieprojecten doorgang kunnen vinden.

E-depot

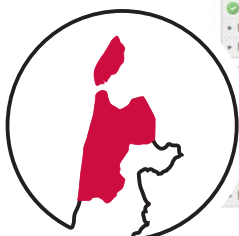
Het RAA heeft een e-depot ontwikkeld om digitale informatie voor lange tijd te kunnen bewaren en toegankelijk te houden. Dit is deels een technische oplossing, met Archivematica als belangrijkste software. Een nog groter deel van het project bestaat uit afspraken, richtlijnen en normen die bijdragen aan het duurzaam bewaren van digitale informatieobjecten. Er is in 2020 gewerkt aan diverse beleids-, proces- en aansluitdocumenten die daaraan bijdragen. Het streven is om het e-depot te certificeren met een Core Trust Seal (CTS), een internationaal erkend certificaat dat aangeeft dat het RAA zich een betrouwbare en duurzame bewaarplaats voor digitale materialen mag noemen. Ter voorbereiding op deze aanvraag is in 2020 gewerkt aan de oplevering van de daarvoor benodigde documenten, zodat de aanvraag voor het CTS in 2021 ingediend kan worden.

In 2020 is daarnaast een impuls gegeven aan de samenwerking van de gebruikersgroep die Archivematica afnemen van Picturae. Er zijn werkgroepen ingesteld die zich op specifieke functionaliteiten van het e-depot gaan richten. Op deze manier worden er gezamenlijk opdrachten verstrekt aan het ontwikkelteam van Picturae.

Na de inrichting van Archivematica als technisch component van het e-depot, zijn er trajecten gestart die bijdragen aan de overbrenging van digitale informatie. Deze informatie bevindt zich bij de gemeenten en moest, conform richtlijnen en regelgeving, overdraagbaar zijn aan het RAA. Dit is een ingewikkeld proces waarbij de trajecten vaak een samenwerking inhouden met de gemeenten en de leveranciers van hun informatiesystemen. In 2020 zijn een aantal van deze trajecten gestart.

Zo is met de gemeente Alkmaar is in 2020 gewerkt aan de voorbereidingen op de aansluiting van het zaakstelsel. In het voorjaar van 2021 staat een testexport gepland. Bij een geslaagde testexport is de gemeente Alkmaar de eerste met een aansluiting en volgen er enkele andere gemeenten.

In samenwerking met Gemeente Oplossingen (GO) is er gewerkt aan een exportfunctionaliteit voor Raadsinformatiesystemen bij gemeenten. Deze functionaliteit maakt het mogelijk om vergaderingen vanuit dit systeem over te dragen naar het e-depot. De ontwikkeling is generiek ingezet, wat betekent dat klanten van GO hiervan gebruik kunnen maken: in het werkgebied van het RAA gaat het om vijf gemeenten. Als de testresultaten goed zijn, zal in het voorjaar van 2021 de implementatie plaatsvinden van de exportfunctionaliteit. Dit gebeurt dan bij de gemeente Den Helder, Langedijk en Heerhugowaard. Ook is in 2020 veel inspanning geleverd rond de exportfunctionaliteit voor de videotulen. Drie gemeenten hebben aangegeven gebruik te willen maken van deze functie. Daarnaast zijn er een aantal digitale fotocollecties opgenomen in het e-depot.

Bestuur

Het bestuur van het Regionaal Archief Alkmaar bestaat uit vertegenwoordigers uit de colleges van de tien deelnemende gemeenten. Per 1 oktober 2020 heeft de voorzitter P. Bruinooge afscheid genomen als burgemeester van Alkmaar en daarmee als voorzitter van het RAA. Hij heeft in de bijna veertien jaar van zijn voorzitterschap een belangrijke rol gespeeld in de verhuizing en verdere professionalisering van de archiefdienst. Dankzij zijn persoonlijke betrokkenheid heeft het RAA niet alleen een mooie huisvesting met modern depot gekregen, maar is het ook doorontwikkeld tot een organisatie die klaar is voor de digitale toekomst.

Algemeen bestuur

Alkmaar: dhr. E. Roemer (voorzitter)

Bergen: dhr. E. Bekkering

Castricum: dhr. A. Mans

Den Helder: dhr. R. Duijnker

Heerhugowaard: dhr. B. Fintelman

Heiloo: dhr. T.J. Romeyn

Hollands Kroon: mw. R. van Dam

Langedijk: dhr. J. Nieuwenhuizen

Schagen: mw. M.J.P. van Kampen-Nouwen (plv. voorzitter)

Texel: dhr. M. Uitdehaag

Dagelijks bestuur

De heer E. Roemer (Alkmaar), voorzitter

Mevrouw M.J.P. van Kampen-Nouwen (Schagen), plv. voorzitter

De heer J. Nieuwenhuizen (Langedijk), portefeuillehouder financiën

De heer P.J. Post (RHCA), secretaris.

Het algemeen bestuur is op 1 juli (schriftelijk) en 25 november 2020 bijeengekomen.

Het dagelijks bestuur heeft op 26 maart schriftelijk stukken behandeld en is op 28 oktober bijeengekomen.

Personeel

Op 31 december 2020 bestond de formatie van het RAA uit 17,8 fte. In het verslagjaar heeft het RAA vier nieuwe medewerkers aangetrokken en zijn er bovendien intern veel verschuivingen geweest. In 2020 zijn de volgende nieuwe medewerkers gestart: Sophie van Aardenne (per 1 januari) als medewerker dienstverlening en educatie, Roos van den Broek (per 1 april) als archiefinspecteur, Annemaartje van Strien (per 1 september) als adviseur digitale informatie en Rosanna Cavero Cuenca, medewerker digitalisering (per 1 september). Anje van der Lek (1 maart, andere baan), Harry de Raad (1 april, pensioen), Stinie Francke (1 december, pensioen) werden in 2020 uitgezwaaid.

Directie en ondersteunende functies

De heer P.J. Post, directeur
 Mevrouw M. Huisman, managementassistent
 De heer M.M. Alphenaar, medewerker informatiebeheer en automatisering
 Mevrouw B.F. Jansma, medewerker restauratie en conservering

Het afscheid van Harry de Raad.

Team dienstverlening

Mevrouw L. Blokker, teamcoördinator
 Mevrouw A. Ettekoven, medewerker dienstverlening en Functionaris Gegevensbescherming
 Mevrouw M. Hageman, medewerker dienstverlening en publieksdiensten
 Mevrouw S.M.V. van Aardenne, medewerker dienstverlening en educatie
 De heer M.M. Alphenaar, website, PR en social media
 Mevrouw R. Cavero Cuenca, medewerker digitalisering

Team collectiebeheer & advies (voorheen beheer & behoud)

Mevrouw J. Stobbe, teamcoördinator
 De heer T. Mars, adviseur digitale informatie
 De heer R.T. Bankras, medewerker beheer & behoud
 De heer J. van Dijl, conservator beeldcollectie (atlas)
 De heer E. Groot, medewerker archieven en collecties (atlas)
 Mevrouw M. Joustra, bibliothecaris
 Mevrouw R.S. Meijer, medewerker bibliotheek
 Mevrouw D. van Mourik, adviseur digitale informatie en e-depot
 De heer F.A. van der Horst, medewerker archiefinspectie
 Mevrouw R. van der Broek, medewerker archiefinspectie
 Mevrouw A. van Strien, adviseur digitale informatie

Personeelsvertegenwoordiging

De personeelsvertegenwoordiging (PVT) is het medezeggenschapsorgaan binnen de organisatie en bestond op 31 december 2020 uit:

Annemarie Ettekoven (voorzitter)
 Frans van der Horst (algemeen secretaris)
 Daniëlle van Mourik (lid, specialiteit ARBO)
 Marijke Joustra (ambtelijk secretaris)

Stagiairs en vrijwilligers

In 2020 begeleidde het RAA vier stagiairs. Twee van hen waren studenten Archiefwetenschap aan de UvA. Van februari tot juni deden zij drie dagen in de week onderzoek naar verschillende aspecten van het e-depot en werkten zij een dag in de week aan het thema 'Het Beleg van Alkmaar' in het GeschiedenisLokaal. Een tweedejaars student aan de Reinwardt Academie werkte mee aan de communicatie, de social media, het inventariseren van archieven en beschrijven van foto's. Een middelbare scholier liep een week lang snuffelstage bij de Atlas. Alle stages zijn met goed gevolg afgesloten.

In 2020 werkten er ruim zeventig vrijwilligers voor het RAA. Drie vrijwilligers werkten voor de beeldcollectie, onder andere aan een groot project om de werken van fotograaf P.J. Bosman beter te beschrijven. Er werkten 32 vrijwilligers aan de ontsluiting van genealogische bronnen, van wie er drie in de loop van het jaar stopten, waaronder vrijwilliger van het eerste uur de heer P.D. Aaij, die op 27 juli 2020 op 79-jarige leeftijd is overleden. Er zijn zeven nieuwe aanmeldingen die in 2021 zullen beginnen. De transcriptiewerkgroep die moeilijk leesbare bronnen transcribeert heeft 35 vaste vrijwilligers, in 2020 werkten er bovendien nog drie vrijwilligers aan een apart transcriptieproject. Er heeft dit jaar geen uitje plaatsgehad. Wel ontvingen de vrijwilligers een kerstgeschenk.

Vanuit de verschillende historische verenigingen in het werkgebied van het RAA werkten vrijwilligers bovendien aan het beheren en toegankelijk maken van beeldmateriaal via het beheersysteem van het RAA, Memorix Maior. Omdat er vanuit verschillende verenigingen de vraag lag of het systeem uitgebreid kon worden met meer functionaliteiten, heeft het RAA in 2020 in samenwerking met de leverancier een uitgebreidere softwareoplossing ontwikkeld. Hiermee kunnen historische verenigingen niet alleen meerdere materiaalsoorten (boeken, archieven, objecten etc.) beschrijven, maar kunnen ze de afbeeldingen tonen via hun eigen website. Bovendien zijn de administratieve functies uitgebreid. De verenigingen krijgen op deze manier hun eigen beheersysteem op de server van het RAA. In 2020 is samen met Museum in 't Houten Huis gewerkt aan de verdere ontwikkeling en als pilot is hun gehele collectie inmiddels overgezet naar dit systeem.

Een foto van fotograaf P.J. Bosman

Flexibele medewerkers

Naast de vaste medewerkers zijn tien flexibele medewerkers werkzaam geweest voor het RAA. Zij droegen bij aan verschillende projecten, zoals het project e-depot en de voorbereidende werkzaamheden voor de 'scannen op verzoek'-dienstverlening die in 2020 van start ging. Daarnaast werden flexibele medewerkers ingezet in de studiezaal en als scanmedewerker. Zij werkten ook mee aan de educatieprojecten, de ontvangst van schoolklassen en ondersteunden het restauratieatelier.

Vrienden van het Archief

Op 31 december 2020 telde de Stichting Vrienden van het Archief Alkmaar en Omgeving 335 Vrienden. Op dat moment was de heer Joost Cox voorzitter van het bestuur. Helaas is Joost op 25 februari 2021 op 65-jarige leeftijd overlijden. Op dat moment was hij al achttien jaar voorzitter. In die periode hebben wij hem niet alleen leren kennen als een deskundig bestuurder, maar ook een bevlogen historicus en een aimabel mens.

Op 31 december 2020 bestond het bestuur van de Vrienden van het Archief uit:

Joost Cox † (voorzitter)
Fred Timmer (secretaris)
Simon Zuurbier (penningmeester)
Maarten Noot (lid)

In 2020 konden er geen speciale activiteiten georganiseerd worden voor de Vrienden van het Archief. Wel hebben zij allemaal een bijzondere nieuwjaarsgroet ontvangen. Ook konden de Vrienden deel drie van het boek 'Ik was erbij', een uitgave van het RAA, voor een aanbiedingsprijs en zonder verzendkosten toegezonden krijgen. Wie zich daarvoor had aangemeld ontving in november een dubbelnummer van de nieuwsbrief Archivaria.

Regionaal Archief Alkmaar
Bergerweg 1
1815 AC Alkmaar
072 - 850 82 00
www.regionaalarchief.nl
info@archiefalkmaar.nl